

استوار، صادق

بررسی مبانی کارآفرینی در قرآن

سال دفاع: ۱۳۸۹

راهنما: محمدتقی نوروزی

مشاور: مجتبی درودی

چکیده

تحقیق حاضر در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول، به بیان کلیات و مفاهیم اساسی تحقیق اختصاص دارد. مسئله اصلی این تحقیق، دستیابی به مبانی کارآفرینی در قرآن است. به همین دلیل، پرسش اصلی تحقیق این است که مبانی کارآفرینی در قرآن کدام‌اند و در این مورد پرسش‌های فرعی چون نگاه اسلام به کار، ارزش‌ها، علم و ریسک، مطرح شده‌اند. در مورد کارآفرینی، تعریف‌ها و برداشت‌های گوناگونی وجود دارد و مبنای کار این تحقیق تعریفی است که افزون بر عناصر اساسی و ضروری کارآفرینی، عناصر مهمی چون توجه به منافع جامعه و مردم هم در آن لحاظ شده باشد. همچنین در این فصل، منظور از بررسی، مطالعه مبانی کارآفرینی در قرآن عنوان شده است و برای سامانمند شدن مطالعات، ادبیات نظری بحث نیز مرور خواهد شد.

در فصل دوم با عنوان ادبیات تحقیق، این مباحث مطرح شده است: تبیین مفهوم کارآفرینی، مروری بر آغاز کارآفرینی، صفات کارآفرینی، کارآفرینی و ارتباط آن با علوم چون علوم رفتاری، اقتصاد و مدیریت، و مبانی کارآفرینی. نگاه خاص به کار، ارزش، ریسک و علم، زمینه‌ای مناسب برای کارآفرینی ایجاد می‌کند. دانشمندان غربی با نگرش خاص به این امور، کارآفرینی را مطرح کرده و گسترش داده‌اند. در فصل دوم، این مبانی، مفهوم و چگونگی تأثیر هر یک از آنها بر کارآفرینی بررسی شده و با این جمع‌بندی به پایان رسیده است که با نگاه متفاوت اسلام به این مبانی، تعریفی متفاوت و قرآنی از کارآفرینی وجود دارد که نتیجه آن، در تعریف مفاهیم کلیدی فصل اول مطرح شد.

در فصل سوم، شیوه این تحقیق و روش دستیابی به مبانی کارآفرینی و چگونگی عرضه رویکردی متفاوت از این مبانی براساس آیات قرآن، معرفی شده است. در این فصل، مؤلف توضیح داده که برای دستیابی به مبانی کارآفرینی در قرآن، از روش استنباطی تفسیر قرآن به قرآن و تفسیر موضوعی بهره برده و مفهوم آیات را براساس دو تفسیر ارزشمند *المیزان* و نمونه تحلیل کرده است. فصل چهارم به تحلیل یافته‌های تحقیق درمورد مبانی کارآفرینی براساس آیات قرآن اختصاص دارد. نگاه خاص قرآن به کار، ارزش‌ها، ریسک و علم، و مستندات قرآنی هر یک از آنها در این فصل تحلیل و تبیین شده‌اند.

فصل پنجم، فصل نتیجه‌گیری نهایی و طرح پیشنهادهاست. در این فصل، مؤلف براساس مطالعات صورت‌گرفته، نگاه خاص اسلام به کار، ارزش‌ها، ریسک، توکل و علم را بیان می‌کند که این نگاه متفاوت سبب شده است

کارآفرینی به صورت متفاوت با رویکرد غربی، مورد توجه و عنایت قرآن باشد. براساس این رویکرد، در کارآفرینی علاوه بر عناصر مهم و ضروری، باید به دو گونه ارزش توجه شود: ارزش های محدودکننده چون رعایت منافع جامعه و دوری از اسراف و تبذیر؛ و ارزش های جهت دهنده چون حفظ کرامت ذاتی انسان، سرعت در انجام اسباب مغفرت الهی، عدالت و نظایر آن، که در فصل چهارم تجزیه و تحلیل شده اند.

کلمات راهنما: قرآن، کارآفرینی، کار، علم، ریسک، توکل، ارزش ها.